

Bureau Forum Standaardisatie

gehuisvest bij Logius
Postadres
Postbus 96810
2509 JE Den Haag
Bezoekadres
Wilhelmina van Pruisenweg 52
2595 AN Den Haag
Bij bezoek aan Logius is
legitimatie verplicht.

Contactpersoon

Joram Verspaget
secretaris BFS
joram.verspaget@logius.nl
+ 31 (0) 6 5284 5592

Datum

15 november 2015

VERSLAG & agenda

FORUM STANDAARDISATIE 28 oktober 2015

Vergaderdatum en -tijd 28 oktober 2015
9.30 tot 12.30 uur
Vergaderplaats New Babylon, Anna van Buerenplein 29
2595 DA DEN HAAG

Aanwezig*Forum Standaardisatie*

Nico Westpalm van Hoorn (voorzitter), Guus Bronkhorst (Ministerie van Binnenlandse Zaken, directie Burgerschap en Informatiebeleid), Bruun Feijen (Ministerie van Financiën, Belastingdienst), Cor Franke (Franke Interim Management), Gerard Hartsink (financiële sector), Gé Linssen (Ministerie van Economische Zaken), Joop van Lunteren (adviseur PBLQ HEC), Arianne de Man (IPO), Simon Spoomaker (COPAS), Michiel Steltman (PM), Harry Wever (namens Hans Wanders, Ministerie van Binnenlandse Zaken)

Afwezig

Erwin Bleumink (Surfnet), Bob Papenhuijzen (Logius), Wim van Nunspeet (CBS), Marcel Reuvers (GeoNovum), Piet Ribbers (Universiteit van Tilburg), Nico Romijn (KING), Bert Uffen (BKWI)

Gastprekers

Piet Hein Minnecreé (agendapunt 4. Leveranciers en open standaarden)

Bureau Forum Standaardisatie

Marijke Abrahamse (adviseur internationale ontwikkelingen), Ludwig Oberendorff (hoofd BFS), Lancelot Schellevis (adviseur open standaarden, lijsten), Maarten van der Veen (adviseur open standaarden en leveranciersrelaties) en Joram Verspaget (secretaris BFS)

Nr. 1	Opening, agenda, verslag	Nico Westpalm van Hoorn	5 minuten tot 9.35 uur
bijlagen	<ul style="list-style-type: none"> • FS 151028.1A Agenda, versie 2 (*nieuw*) • FS 151028.1B Concept verslag FS 23 september 2015 • FS 151028.1C Concept agenda FS 16 december 2015 		
<i>Ter besluitvorming</i>			

1A. Agenda, versie 2

De voorzitter opent de vergadering en heet de aanwezigen welkom. Hij geeft aan dat de presentatie van Wob Rombouts geagendeerd wordt voor de vergadering van december en hiermee voor deze vergadering komt te vervallen. Tevens meldt hij gesproken te hebben met Hans Wanders, de CIO-Rijk. Die heeft aangegeven lid te worden van het Forum (in plaats van Wim Sijstermans) en zich te laten vertegenwoordigen door Harry Wever.

Ter vergadering zijn de volgende stukken uitgereikt:

- Het concept-werkplan 2016/2017 van het BFS;
- Een uittreksel uit het Digiprogramma 2016/2017 aangaande de punten Open Standaarden;
- Het leveranciersmanifest;
- PISPQ: Priority ICT Standards Plan Query;
- Persbericht Betaalvereniging Nederland inzake Bancaire identificatiedienst.

Naar aanleiding van het persbericht merkt Gerard Hartsink op dat hij lange tijd bij het project betrokken was, destijds als senior adviseur van de Raad van Bestuur van ABN Amro. Het traject heeft tien jaar geduurd en kent als doel de bestaande knelpunten te doen staken om tot een vergelijk te komen. Hierbij wordt een voorbeeld genomen aan een vergelijkbaar initiatief van enkele noordelijke landen. De pilot is gestart en vorige week donderdag vond het bijbehorende tekenmoment plaats.

Joop van Lunteren meldt dat ook hij reeds achttien jaar geleden als directeur-generaal van de Belastingdienst betrokken was bij de opstart van het traject. Hij juicht dat de Belastingdienst hiermee begonnen is. Wel heeft de Belastingdienst op de korte termijn middelen hiervoor nodig. Hij geeft aan dat de dienst die Betaalvereniging Nederland biedt nodig is als de Rijksoverheid wil gaan werken met het eID-stelsel (tegenwoordig Idensys). Hij noemt Estland als goed voorbeeld.

Voortgangsbrief Operatie BRP

Cor Franke geeft mee dat maandag jl. de halfjaarlijkse voortgangsbrief over Operatie BRP van Minister Plasterk aan de Tweede Kamer is uitgegaan. De operatie BRP heeft als eerste een BIT-toets (Bureau ICT toetsing) ondergaan. Hij zal de link delen via BFS delen met de Forum-leden.

1B. Verslag FS 23 september 2015

De voorzitter stelt vast dat de leden van het Forum het verslag zonder verdere opmerkingen vaststellen.

Actiepunten

- Het onderwerp Business Case wordt geagendeerd voor 16 december.
- De eerder afgesproken bijeenkomst over Smart Cities wordt en-petit-comité georganiseerd. Op verzoek van het Forum worden ook de overige leden van het Forum uitgenodigd wanneer de datum is vastgesteld. Het onderwerp komt terug op de Forumvergadering in Eindhoven.

1C. Concept-agenda FS 16 december 2015

Het volgende overleg vindt de gehele dag plaats in Eindhoven. Optioneel is een overnachting. Ook geagendeerd worden de onderwerpen Open Monitor, bestekteksten en Internet of Things. Gerard Hartsink vraagt voor het laatste punt ook aandacht voor de vraag hoe onder andere het Kadaster in deze discussie staat. Het BFS zal hierover navraag doen.

Ludwig Oberendorff refereert aan de Nationale Databank Wegverkeergegevens (NDW). Deze is bereikbaar voor derden middels een open data-koppelvlak. BFS gaat op zoek naar een geschikte spreker voor dit onderwerp.

Arianne de Man merkt op dat de overheid wel ideeën heeft over Open Data, maar dat dit tevens op gespannen voet staat met de (beperkte) financiën.

Simon Spoormaker ziet graag nader verkend wat precies onder Internet of Things wordt beschouwd.

Nr. 2	Open standaarden, lijsten	Marcel Reuvers	15 minuten tot 09.50 uur
bijlagen	<ul style="list-style-type: none"> • FS 151028.2 Oplegnotitie, nieuwe aanmeldronde • FS 151028.2A Forumadvies SIKB0102 • FS 151028.2B Forumadvies WPA 2 Enterprise • FS 151028.2C Forumadvies Juriconnect BWB • FS 151028.2D Dutch Revit Standard 		
<i>Ter besluitvorming en kennisname</i>			

Het Forum wordt gevraagd in te stemmen met het:

1. Advies over de opname van SIKB0102, een standaard voor archeologische informatie en het toekennen van uitstekend beheer.
2. Advies over de opname van WPA2-Enterprise, een standaard voor wifi netwerken.
3. Advies over de opname van de nieuwe versie van BWB Juriconnect, een standaard voor juridische informatie en het toekennen van uitstekend beheer.
4. Advies over het nog niet opnemen van de Dutch Revit Standard, een standaard voor 3D-bouwmodellen.

1) SIKB0102

Arianne de Man licht bij afwezigheid van Marcel Reuvers de voorstellen kort toe.

Naar aanleiding van de toelichting ontvouwt zich een discussie over de vraag in hoeverre de uiteindelijke gebruikers baat hebben bij de opname van een nieuwe standaard die hen aangaat. Bij het opstellen van een advies is altijd sprake van een draagvlakonderzoek,

alsmede een actieve uitvraag in het veld (expertsessie waarvoor alle stakeholders worden genodigd) en een openbare consultatie op internet. Mogelijk dat niet iedereen hiermee bereikt wordt en de implicatie niet voor iedereen bij voorbaat bekend is. Het blijft een doorlopende uitdaging om alle stakeholders ook daadwerkelijk betrokken te krijgen. Het onderwerp en de rol van het Forum, de scope/structuur van de lijst, de mogelijkheden van een business case in het aanmeldproces en de beschikbare support bij implementatie worden geagendeerd voor de volgende vergadering.

Het Forum stemt in met het advies over de opname van SIKB0102.

2) WPA 2 Enterprise

Ingezoomd wordt op het bereik van de consultaties in een aanmeldronde.

Simon Spoormaker merkt op dat in zijn branche (de havensector) guidelines voor standaarden worden opgesteld op basis van een zogenaamde boilerplate, een standaard voor guidelines in dit geval. Zonder guidelines wordt een standaard nooit een succes.

Gerard Hartsink ziet graag dat een bijbehorende implementation guideline (IG) wordt gecommuniceerd als de desbetreffende standaard op de lijst komt te staan.

Lancelot Schellevis geeft aan dat mogelijk best practices in het advies kunnen worden opgenomen.

Ludwig Oberendorff merkt op dat het afhankelijk van de standaard is of de verantwoordelijkheid voor een IG bij de eigenaar van de standaard ligt. Als er een IG is, kan het FS daarvoor in ieder geval aandacht genereren. Het lijkt niet voor de hand te liggen dat het FS die inhoudelijk moet toetsen, maar FS kan wel verwijzen. Harry Wever ziet graag meer aandacht voor implementatie(support) bij het opnemen van een standaard op een lijst

Cor Franke is van mening dat het lastig is de eigenaar vóór de opname van een OS op de lijst verantwoordelijk te stellen voor het implementatieplan. In hoeverre kan je een eigenaar hiertoe verplichten?

Harry Wever ziet graag dat nader wordt geduid waar een OS voor bedoeld is en wat de effecten ervan zijn op het reguliere gebruik binnen het desbetreffende veld.

Ludwig Oberendorff ziet de business case als een middel waarmee een deel van de behoeftes kunnen worden geadresseerd. Daarnaast wordt bekeken welke middelen er zijn om in de overblijvende behoeftes te voorzien. Daarin wordt het instrument Implementation Guideline meegenomen.

Harry Wever bepleit de gebruiker te betrekken bij de implementatiestrategieën.

Arianne de Man merkt op dat reeds gebeurt in de expertgroepen.

Harry Wever geeft aan dat draagvlak voor een standaard moet worden gemeten binnen de expertgroep, ondermeer omdat daarin – gelet op hun belang – de voorstanders van de standaard goed vertegenwoordigd zullen zijn.

Arianne de Man wijst erop dat de achterban altijd wordt geconsulteerd. Mogelijk kan vanuit de achterban actiever worden gereageerd.

Joop van Lunteren meent dat we niet te veel moet focussen op een tot achter de komma uitgewerkte kwantitatieve business case. Het gaat zijns inziens om het bredere maatschappelijke belang. Houdt de business case in die zin op 'bierviltjesformaat'.

Het Forum stemt in met het advies over de opname van WPA 2 Enterprise.

3) Juriconnect BWB

Het Forum stemt in met het advies over de opname van Juriconnect BWB.

4) Dutch Revit Standard

Het Forum stemt in met het advies over het nog niet opnemen van de Dutch Revit Standard.

5) Digikoppeling

Het Forum neemt kennis van de stand van zaken procedure nieuwe versie Digikoppeling.

Webservices en Reliable Messaging worden nog onvoldoende ondersteund door leveranciers. Een nadere toelichting wordt in een komend overleg voorgelegd.

Cor Franke merkt op dat de afname van Digikoppeling door leveranciers lijkt te verminderen en heeft het bureau verzocht om een reactie. Ludwig Oberendorff geeft aan dat dat nog loopt.

Nr. 3	Open standaarden, adoptie	Marcel Reuvers	15 minuten tot 10.05 uur
bijlage	<ul style="list-style-type: none"> • FS 151028.3 Oplegnotitie • FS 151028.3A Monitor 2015 • FS 151028.3B Leveranciersmanifest 2015 • FS 151028.3C Sheets halfmeting (*nieuw*) 		
bijlage			
handout			
bijlage			
<i>Ter besluitvorming en kennisname</i>			

Het Forum wordt gevraagd in te stemmen met de 0.98-versie van de Monitor Open Standaarden Beleid 2015.

Gerard Hartsink signaleert dat als de aanbestedingen waarin niet naar standaarden gevraagd is (29%) en de aanbestedingen waarbij niet naar de cruciale standaarden gevraagd is (27%) bij elkaar worden opgeteld, toch nog 56% van de aanbestedingen bedraagt. Hij had graag gezien dat in de oplegger de belangrijkste redenen daarachter aan de orde komen.

Cor Franke mist bij maatregelen de implementatiemacht van de overheid (zie DigID, Berichtenbox), als grote overheidspartijen zich inspannen moet een grote slag te maken zijn. Het ligt dus niet alleen bij het Forum.

Verder zou nagedacht moeten worden over het aangaan van allianties met leveranciers.

Harry Wever ziet graag – na overleg – aan de CIO's voorgelegd welke standaarden voor welke toepassingsgebieden een extra adoptie-impuls kunnen krijgen. Ook wijst hij op het belang van een goede helpdesk, communicatie en trekkers voor de adoptie.

Cor Franke meent dat gecommuniceerd moet worden dat de voorgestelde adoptie-impuls (in Nationaal Beraad, van een deel van de lijst) bestaat naast de Rijksinstructie die overheidsbreed geldt (en aanhaakt op investeringsmomenten). Dus ook de rest van de standaarden op de lijst blijft belangrijk. Cor Franke adviseert dat steeds helder te communiceren. Verder acht hij een halfjaarlijkse toetsing in plaats van een driemaandelijke toetsing van de adoptie van informatieveiligheidsstandaarden afdoende. Tot slot roept hij op de resultaten van het eerdere 'bottle-neck'-onderzoek te hergebruiken.

Leveranciersmanifest

Maarten van der Veen geeft een korte toelichting op het nieuwe manifest, dat op het ECP congres van 19 november aanstaande aan Digicommissaris Bas Eenhoorn zal worden aangeboden. Hij merkt op dat het belangrijk is dat de leveranciers zich committeren aan de doelstelling van FS en daarvoor mee kunnen praten over de lijst.

Harry Wever adviseert in de Monitor 2016 aandacht te geven aan in hoeverre ook de leveranciers zich houden aan de lijst.

Nr. 4	Leveranciers en open standaarden (n.a.v. hoofdstuk 5 Monitor 2015)	Piet Hein Minneché	20 minuten tot 10.25 uur
<i>Presentatie</i>			

Piet Hein Minneché heeft namens PBLQ gesproken met enkele leveranciers en hun ervaringen met de lijst. Ze staan tegenwoordig kritisch positief tegenover de lijst. Leveranciers vragen van sommige standaarden af wat het nut ervan is.

Belangrijk wordt gevonden dat duidelijk is waar een OS wanneer, waarvoor en waar van belang is. Daarnaast is de lijst een van de vele zaken waarmee leveranciers te maken hebben.

Leveranciers vragen zich af waarom sommige standaarden op de lijst staan en andere ontbreken. Als voorbeeld van de laatste categorie wordt aandacht gevraagd voor OS'en voor de decentralisaties in het sociaal domein en de omgevingswet.

Leveranciers vinden alleen een OS niet genoeg. Een bredere aanpak met meer structuur is gewenst, zoals duidelijkheid over wie waar over gaat bij de implementatie. Een onafhankelijke partij zou hierbij kunnen helpen. Ook kan worden overwogen binnen de lijst te focussen op enkele belangrijke domeinen. Tevens wordt gevraagd leveranciers meer te betrekken.

Joop van Lunteren merkt op dat de PTOLU-lijst ook bedoeld is om leveranciers de zekerheid te geven dat investeren in een bepaalde standaard geen weggegooid geld is.

Piet Hein Minneché geeft hierop aan dat het dan wel van belang is dat de overheid het signaal geeft dat ze de standaarden belangrijk vindt. ODF is hiervan een goed voorbeeld van hoe het niet moet.

Nr. 5	Bestekteksten open standaarden	Wob Rombouts	30 minuten tot 10.55 uur
<i>Presentatie</i>			

De presentatie wordt doorgeschoven naar de vergadering van december.

Nr. 6	Presentatie forumlid over adoptie open standaarden binnen eigen organisatie	Gé Linssen	30 minuten tot 11.35 uur
<i>Bespreekpunt</i>			

Gé Linssen geeft een toelichting op de ervaringen van het ministerie van EZ met open standaarden. Hij blikt terug op het Forum van generiek beleid (2008–2011) naar adoptie (2012–2014) en de meerwaarde voor de GDI (2015–2017) en bedrijven, burgers en overheden. In 2015 is Internet.nl gelanceerd, een site en nieuwe manier van monitoren met eindgebruikers in de lead, ontwikkeld door het Platform Internetstandaarden in samenwerking met EZ en BFS.

Hij merkt op dat de monitorresultaten de gebruikers van open standaarden binnen EZ scherp houden. Wel is er kennisbehoefte bij functioneel aanbesteden. Kun je dan wel vragen naar concrete open standaarden (nu wordt alleen in algemene zin naar de PTOLU-lijst verwezen)? Wat is de concrete toegevoegde waarde (business case) van bepaalde veiligheidsstandaarden?

Verder geeft hij aan dat EZ aan een plan van aanpak werkt om websites met publieksinformatie naar IPv6 om te zetten. Daarnaast blijkt er intern bij EZ sprake te zijn van een misverstand over de wijze van verantwoording over de PTOLU-realiseringsfase. Er is niet aan de bedrijfsvoeringsparagraaf van het EZ-jaarverslag geleverd, maar aan het financiële jaarverslag, dat hiervoor niet geschikt is.

Hij schetst vier perspectieven voor meer impact (standaarden als middel, geen doel op zich):

- WAAROM en WAT: business case benadering meer centraal stellen en daarover met beslissers in gesprek gaan. Wat is hun belang en/of het maatschappelijk belang om ook op standaarden te sturen: dienstverlening, kostenbesparing, veiligheid etc.;
- HOE: organisatorische aanpak door te promoten om standaarden mee te nemen in alle fasen van de levenscyclus van ICT-oplossingen: visie/doelstelling, ontwerpfase, inkopen, beheren en verantwoorden met daarbij de set van instrumenten van het Forum;
- SCOPE (impact): meer synergie tussen het Forum en sectorale standaardisatie-initiatieven realiseren;

- INTERNATIONAAL (synergie): EU-voorzitterschap 2016
- De Europese Commissie wil medio november met EZ de wenselijkheid van een Europese Catalogus met aanbevolen standaarden bespreken;
- EZ, BZK en BFS werken aan de voorbereiding van een internationale workshop over ervaringen met open standaarden beleid (onderdeel van de eGovernment Conferentie op 2 of 3 juni). Nederland wil dan een case inbrengen over het belang van open standaarden voor veiligheid/ cyber security;
- Samen met BFS werkt EZ aan het uitzetten van een EU-consultatie voor het prioriteren van ICT-standaardisatie voor onderzoek, ontwikkeling en adoptie (zeer brede scope).

eHerkenning

Gé Linssen noemt eHerkenning als goed voorbeeld van een werkend afsprakenstelsel (publiek-privaat) voor de inzet van bedrijfsmiddelen voor online herkenning. Alle relevante open standaarden van de PTOLU-lijst worden hierbij toegepast. Ook biedt het een kernfunctie voor een breder afsprakenstelsel (Elektronische Toegangsdiensten) voor online herkenningmiddelen (Idensys).

Nr. 7	Werkplannen 2016 FS en Regieraad Interconnectiviteit	Ludwig Oberendorff	20 minuten tot 11.55 uur
handout	• FS 151028.7 Werkplan Forum Standaardisatie op 1A4		
<i>Mondeling, ter bespreking</i>			

Ter kennisname wordt de concept-versie van het werkplan uitgereikt. De leden van het Forum worden gevraagd zo mogelijk in de vergadering en anders daarna per e-mail te reageren op het werkplan.

Cor Franke adviseert in het werkplan ook te benoemen wat het bureau niet gaat doen.

Michiel Steltman ziet graag bij de strategies toegevoegd het wegnemen van blokkades en aandacht voor de uiteindes. Hij noemt in dit kader 'tipping point leadership' en zal daarop terugkomen in het Forum van december.

Ook het definitieve concept-werkplan wordt voorgelegd aan het Forum in december.

Nr. 8	Internationaal	Simon Spoormaker	15 minuten tot 12.10 uur
bijlage	• FS 151028.8 Oplegnotitie, EU Public Consultation on the ICT standards plan		
handout	• FS 151028.8A PISPQ: Priority ICT Standards Plan Query		
<i>Ter besluitvorming</i>			

Simon Spoormaker licht het voorstel toe.

De Europese Commissie is een publieke consultatie gestart over standaarden voor de Digital Single Market Strategy (DSM). De Commissie wil met deze consultatie input

ophalen over prioriteiten op standaardisatiegebied. Doel is het opstellen van een Priority ICT Standards Plan.

Voorgesteld wordt dat het Forum zelfstandig reageert op de publieke consultatie. De reactie wordt opgesteld door het Bureau Forum Standaardisatie in samenwerking met de Stuurgroep Internationaal in afstemming met geïnteresseerde Forumleden. Deze zal omstreeks de Forumvergadering digitaal aan het Forum worden voorgelegd. Forumleden die willen bijdragen, kunnen op de concept-versie reageren en suggesties doen. Daarna wordt de definitieve reactie aan de Commissie gegeven.

Het Forum stemt zonder verdere opmerkingen in met het voorstel.

Nr. 9	Voortgang	Ludwig Oberendorff	10 minuten tot 12.20 uur
<i>Mondeling</i>			

Geen opmerkingen.

Nr. 10	Rondvraag/wvttk		10 minuten tot 12.30 uur
<i>Mondeling</i>			

Het Bureau komt vóór de vergadering van december met het vergaderoverzicht voor 2016.

Guus Bronkhorst dat de Regieraad Interconnectiviteit de werkgroep monitor GDI heeft gestart. Dit komt terug in het Nationaal Beraad. Uitgevraagd is wat gemonitord dient te worden in het kader van de Digitale overheid. Het Bureau Forum wordt gevraagd deel te gaan nemen in de werkgroep.

Harry Wever meldt dat in november er een brief gaat naar de Tweede Kamer naar aanleiding van de motie Oosenburg-Gesthuizen. Met BFS is contact over input voor de brief. Nadere ideeën voor de brief zijn welkom.

Verder meldt dat er een onderzoek loopt naar leveranciersafhankelijkheid van de overheid. Hierin wordt tevens meegenomen hoe een *vendor lockin* te voorkomen en hoe er eventueel uit te komen. Het rapport verschijnt in december.

De voorzitter sluit de vergadering om 12.30 uur.

Actiepunten uit deze vergadering

1. De presentatie van Won Rombouts wordt geagendeerd voor de vergadering van december.
2. Het onderwerp Business Case wordt geagendeerd voor de vergadering van december.
3. BFS organiseert een bijeenkomst en-petit-comité over SmartCities op 26 november.
4. BFS vraagt na hoe het Kadaster in de discussie staat rond Internet of Things.
5. Een nadere toelichting op de ondersteuning van webservices en Reliable Messaging door leveranciers volgt in een volgende vergadering.
6. Werkplan: benoem ook wat BFS niet meer doet.
7. Michiel Steltman verzorgt in december een presentatie over 'tipping point leadership'.
8. BFS stelt een reactie op de publieke EC-consultatie over standaarden voor de DSM op in samenwerking met de Stuurgroep Internationaal in afstemming met geïnteresseerde Forumleden. Daarna wordt de definitieve reactie aan de EC gegeven.
9. BFS komt vóór de vergadering van december met het vergaderoverzicht voor 2016.
10. BFS gaat op verzoek deelnemen aan de werkgroep monitor GDI van de Regieraad Interconnectiviteit.